

Yhteinen perintömme

Ihmiskunnan maailmanperinnöksi on alettu kutsua ihmisen pitkän historian aikana syntyneitä kulttuuri- ja luontoperintöä ja sitä fyysistä ympäristöä, jossa ihminen on elänyt. Aiheesta on ilmestynyt Unesco-Kuriirin teemanumero kahdeksan vuotta sitten ja viime vuoden numero 9/1988. Unesco-Kuriiri on UNESCO:n kuukausijulkaisu. Se ilmestyy 35 eri kielellä. Suomenkielisen laitoksen julkaisija on Suomen UNESCO-toimikunta ja kustantaja Valtion painatuskeskus, josta lehden voi tilata.

FEDERICO MAYOR ZARAGOZA

Unescon pääjohtaja

KUNKIN kansakunnan kulttuuri-perinnössä ilmenevät sen erityisluonteen lukemattomat piirteet; sen vuosisataiset kokemukset ja tulevaisuudennäkymät yhdistyvät siinä salaperäiseksi kokonaisuudeksi. Niinpä tuon perinnön säilyttäminen onkin ehdoton edellytys kansan elinvoimaisuuden ja luomiskyvyn jatkuvuudelle.

Elinympäristö puolestaan muovaa omalta osaltaan kansan kulttuuri-identiteettiä. Ihmisen työn jälki näkyy luonnon maisemassa, luomisvoiman innoittajassa joka tarjoaa rikkaita esteettisiä elämyksiä. Luonnonperintö täydentää oleellisella tavalla kulttuuriperintöä. Sillä on aivan erityinen merkitys tieteille ja kasvieläinlajien säilymiselle, jotka taas ovat korvaamaton rikkaus ja ehdoton edellytys elämän ylläpitämiselle.

Tämä perintömme — niin historiallisesti arvokkaat rakennukset ja muistomerkit tai arkkitehtoniset kokonaisuudet kuin maisemaympäristöt tai luonnonsuojelualueetkin — on kuitenkin jatkuvasti alttiina monenlaisille uhkatekijöille: ajan hamma, ihmisen vastuuntunnon toiminta, eroosio, kosteus, saasteet, kiihtyvä kaupungistuminen ja massaturismi kuluttavat kaiken aikaa ympäristöämme.

Nämä vaarat, jotka ovat muuttumassa yhä ilmeisemmiksi kaikkialla, ovat vähitellen saaneet koko maailman tiedostamaan aivan uudella tavalla, miten tärkeää yhteisen perintömme pelastaminen on. On syntynyt pyrkimys aktiiviseen yhteistoimintaan sen säilyttämiseksi ja sen arvostuksen lisäämiseksi.

Unesco on monin tavoin kannustanut ja auttanut eri valtioita näiden ponnisteluissa oman luonnon- ja kulttuuriperintönsä säilyttämiseksi. Apu on ollut sekä lainsäädännöllistä, että taloudellista, teknistä tai hallinnollista.

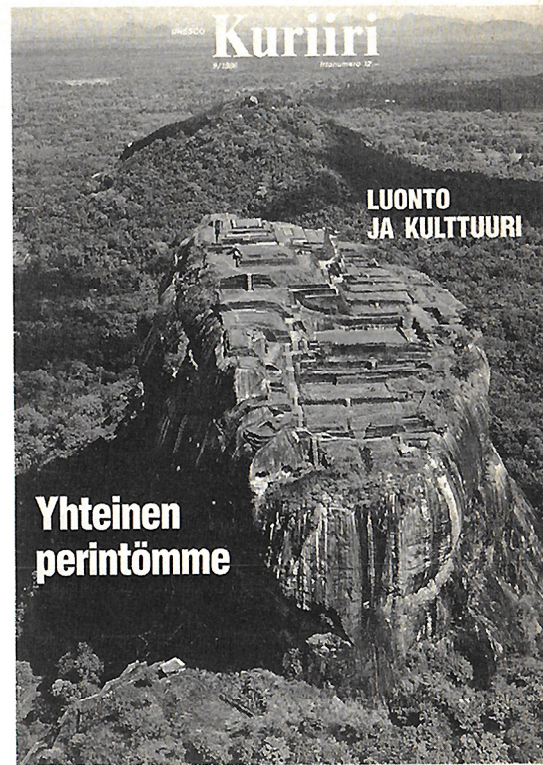
Eräs Unescon huomattavimmista aloitteista on maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista koskeva yleissopimus, joka perustuu aivan uudelle periaatteelle. Suojelutoiminta ei enää kuulukaan yksinomaan sille valtiolle, jonka alueella suojeltava kohde sijaitsee, vaan se on koko ihmiskunnan yhteinen asia, sillä ovathan ihmiskunnan historian merkittävimmät saavutukset meidän kaikkien yhteistä omaisuuttamme, jota meidän tulee myös yhdessä vaalia.

Unescon yleiskokouksessa vuonna 1972 hyväksytyyn sopimukseen nojalla perustettiin 21 jäsenvaltion muodostama Maailmanperintökomitea, jonka tehtävänä on ollut kartoittaa tarkkaan määrittelyjen kriteerien mukaan sellaiset kohteet jotka poikkeuksellisen merkityksensä vuoksi ansaitsevat päästä maailman suojeltavien kohteiden luetteloon, "Maailmanperintöluetteloon".

Eri valtiot esittävät komitealle omalla alueellaan sijaitsevat, kyllin arvokkaiksi katsomansa kohteet. Samalla ne sitoutuvat omalta osaltaan suojelemaan näitä kohteita. Mikäli komitea hyväksyy esityksen, valtiot saavat suojelutoimintaan myös jonkin verran kansainvälistä tukea. Sen antamisesta vastaa em. sopimuksen nojalla perustettu Maailmanperintöraho.

Rahasto, joka saa varansa yleissopimuksen osapuolina olevien valtioiden maksamista jäsenmaksuista sekä muiden valtioiden, yhteisöjen ja yksityishenkilöiden lahjoituksista, toimittaa apua tarvitseville valtioille aineellista ja teknistä tukea. Se järjestää myös erikoishenkilöstön koulutusta.

Kuluneiden viidentoista vuoden aikana sopimuksen merkitys on vain kasvanut. Osapuolina olevien valtioiden lukumäärä on 102, ja Maailmanperintöluetteloon on

merkitty tähän mennessä jo 288 kohteita. Voimmekin hyvällä syyllä toivoa, että yleissopimus kattaa eräänä päivänä koko maailman, ja se myös tunnustetaan eräiksi kulttuurin ja luonnon asemaan eniten vaikuttaneista toimenpiteistä. Maailman ympäristön tulevaisuus on vastedes yhteisissä käsissämme.

Maailmanperintökomitea ei tyydy pelkästään luettelemaan suojelukohteita. Se pyrkii kartoittamaan ne maailmanlaajuisesti, mahdollisimman yhtenäisesti ja täydellisesti, temaattisten ja alueellisten näkökohtien pohjalta — unohtamatta myöskään eri kulttuurien ja ekosysteemien keskinäistä ajallista ja paikallista riippuvuutta.

Kohteen säilyttäminen Maailmanperintöluetteloon tuo sille aivan uudenlaista arvostusta. Asianomaisen maan asukkaat ymmärtävät sen jälkeen aiempaa paremmin oman perintönsä arvokkaimpien osa-alueiden arvon. Mutta erityisen tärkeää on myös kohteen saama kansainvälinen huomio.

Eräät luettelon suojelukohteet ovat jo yleisesti tunnettuja, toiset taas odottavat yhä löytämistään. Maailmanperintöluettelo on oivallinen apuneuvo koko maailman yhteisen perinnön rikkauten ja suurenmoisen monipuolisuuden ymmärtämiselle. Omien toimintavoitteidensa hengessä Unesco myötävaikuttaa näin osaltaan siihen, että koko maailma tiedostaa tuon rikkaan perinnön olemassaolon. ■

Lähde: Unesco Kuriiri 9/1988.
Esitys Suomen kohteiksi Maailmanperintöluetteloon s. 15.